

har havt Leilighed til at udtale mig i de sidste Dage. Naar Fæstegodsets Obergang til Selveindom er af den allerførste Interesse for mig, saa er den kun dette, saafremt Jorden gaar over i selve Bondestandens Gie og vedbliver at være i Bondebrug; men efter dette Lovforslags § 20, saaledes som denne nu ligger for, kan jeg ikke erkjende, at dette vil ske. Alletrede i det første Punktum, som bestemmer, at det Bøndergods, som hører under Lehn eller Stamhuse, ikke skal kunne sælges, saalænge det er bortfæstet, er der en Mangel, som maa afhjælpes. Vi have jo nylig under en anden Lov faaet indrømmet af Ministeriet — idet nemlig Indenrigsministeren erklærede, at han talte paa hele Ministeriets Vegne — at heller ikke ved Fæstetledighed skulde Gaarde paa Majoratsgodser kunne sælges til andre end selve Fæsterens Efterladte, naar saadanne, der ere fyldte 18 Aar, findes paa Stedet, og fremdeles, at de enkelte Bevillinger, der allerede ere udstedte i denne Anledning, til enkelte Godsbesiddere, skulle ophøre ved deres Udlob, hvilket vil sige, at disse Bevillinger, der ere udstedte paa en vis Tid, ikke igjen skulle blive fornyede, naar den Tid udløber, for hvilken de ere givne. I det anførte Punktum af § 20 er der altsaa en Mangel, som jeg ikke kan antage, Regjeringen vil være uvillig til at afhjælpe, da den som sagt ved en anden Lov har gjort denne Indrømmelse, og den ogsaa maa kunne gøres her. Dernæst skal jeg gøre opmærksom paa, at naar i paa kommende Tilfælde Lehnbesidderen ikke kan blive enig med den sidste Fæsters Efterladte med Hensyn til Gaardens Salg, skal efter § 20 Gaarden sættes til offentlig Auktion, og $\frac{1}{4}$ af Kjøbesummen tilfalde Statskassen. Her er den store Anstødssten, som stedse vil hindre mig fra at gaa med til en saadan Lov, nemlig at den Del af saadant Gods, der anslaaes at være Værdiforøgelsen af Eiendommen paa Grund af Fæstetvangens Bortfalden, ikke skal gaa til Fæsterens Efterladte, men ind i Statskassen til et eller andet tvivlsomt Dæmmed, der ovenikjøbet stilles hen til nærmere Bestemmelse ved en følgende Lov. Dette kan jeg ikke være med til. Denne $\frac{1}{4}$ maatte i hvert Tilfælde tilflyde den sidste Fæsters Ef-

terladte, forsaavidt det maatte være Barn, Svigerbarn eller Stedbarn. Hvor dette ikke er Tilfældet, erkjender jeg, at der kunde være Grund til at lade dette Beløb indflyde i Statskassen, naar man med Hensyn til Anvendelsen af disse Summer fastsatte i selve Loven det Samme, som vi vedtog her i Thinget i den Lov, hvis Behandling vi sluttede igaar, med Hensyn til Summer af lignende Natur. Tøvrigt kan jeg ikke Andet end udtale min Glæde over, at denne Bestemmelse nu er kommen hertil med Landstingets og Ministeriets Billigelse; thi det viser mig, at vi nu ere paa en glædelig Vej til at komme til det, som er det Rette. Da mit Forslag ifjor var for, var man fra flere Sider, og jeg tror ogsaa fra Regjeringens Side, entg om, at der kunde indrømmes Fæsterens Efterladte $\frac{1}{4}$ af Kjøbesummen, naar Fæstetvungen bortfaldt strax, medens jeg holdt fast paa, at en Kvotadel, være sig nu $\frac{1}{3}$ eller $\frac{1}{4}$ skulde tilfalde Fæsterens Efterladte, uagtet Fæstetvungen skulde vedblive i 20 Aar. Jeg ser nu, at Regjeringen og Landstinget ere enige om, at $\frac{1}{4}$ af Kjøbesummen skal indbetales i Statskassen, uagtet Fæstetvungen vedbliver 20 Aar efter Auktionen. Man er altsaa kommen til den Overbevisning, at denne Forandring fra et vedvarende Fæste til en Fæstetvang, der hører op om 20 Aar, allerede er $\frac{1}{4}$ værd af den Auktionssum, som udkommer ved Salget, og jeg kan ikke Andet end tage dette til Indtægt og glæde mig over, at vi ere komne saa vidt frem imod det, som jeg anser for det eneste Rette; men, som sagt, dette Beløb bør tilflyde Fæsterens Efterladte, og nogen anden Anvendelse kan jeg ikke finde begrundet. Dernæst maa jeg ogsaa udtale min Glæde over, at jeg fra Sider, hvor jeg hidtil ikke har mærket, at man delte den Anskuelse, som jeg nærer i denne Retning, og navnlig fra det ærede Medlem for Kjøbenhavns 5te Valgkreds (Wille), har hørt udtale, at man ikke paa nogen Maade kunde se nogen Grund til, at Statskassen skulde tage disse Summer, naar man fandt, at de maatte udredes for at frigjøre Jorden, men at de i saa Tilfælde maatte tilfalde den Del af Befolkningen, som vilde komme til at lide under, at disse For-